

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

GRANDIOASELE SERBĂRI NAȚIONALE DIN SIBIU

CONGRESUL GENERAL AL FRĂȚIEI ORTODOXE ROMÂNE

— Prezenți Ierarhii Mitropoliei, dl Ministru al Cultelor și un număr imens de clerici și mireni din toate părțile țării. —

În prezența a peste zece mii de săteni și a peste două mii de intelectuali, s'a desfășurat la Sibiu în zilele de 28 și 29 Octomvrie a. c. cele mai grandioase serbări ortodoxe cunoscute în epoca de după războiu. Ele au fost prelejuite de Congresul F. O. R.-ului și de al celorlalte trei mari asociații religioase: a preoțimii, a Oastei Domnului, și a tinerimii din Mitropolia Ardealului. Era deci un adevărat sobor național.

Sibiul a fost în sărbătoare, cunoscând o însuflețire de zile epocale. Orașul întreg era împodobit cu steaguri și ghirlande. Domnește cea mai vie animație. Porturile pitorești ale miilor de săteni și sătence inobilează cu aristocrația lor vechea metropolă spirituală a Ardealului. Au fost delegații din Banat, Crișana, Bihor, din vechiul regat și chiar din Basarabia. Au participat peste cincisute de preoți. Guvernul a fost reprezentat prin dl ministru Al. Lapedatu. De față au fost: I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului; P. S. S. episcopi: Grigorie Comșa al Aradului; Dr. Va-

sile Lăzărescu al Caransebeșului; Andrei Mager, vicarul episcopiei de Oradea; arhimadritul Policarp Morusca, starețul mănăstirii Hodoș Bolog, dr. Gh. Ciuhandu, președintele asoc. clerului „Andrei Șaguna”; d-na Alexandrina Cantacuzino, președinta asociației naționale a „Femeilor ortodoxe”; dl Octavian Goga, fost ministru. Dl Al. Popescu-Necșești și G. Lungulescu, din partea Ligii antirevizioniste centrale și ziarului „Universul”. Toți membrii comitetului sunt prezenți, în frunte cu dl Sextil Pușcariu, președ. general al FOR-ului, asistat de d-nii: dr. Ioan Lupaș, Onisifor Ghibu, Victor Papilian, profesori universitari din Cluj, Ioan Moșoiu, președintele despărțământului Brașov; dr. N. Aldea-Zărnești, dr. Popovici-Oradea, Dr. C. Corneanu-Caransebeș; prof. dir. Aron Demian-Orăștie, prof. dir. Horia Teculescu-Sighișoara; dr. Ilarie Holom-Dumbrăveni; dr. Gh. Preda, vice-președ. „Astreii”, insp. șc. S. Teșosu, N. Comșa-Sibiu. etc.

Slujba solemnă dela Mitropolie și predica Î. P. S. Nicolae Bălan Mitropolitul Ardealului.

La ora 9 dimineața s'a oficiat sf. liturghie de un impozant sobor de preoți, în frunte cu Înalț Prea Sf. mitropolit al Ardealului, dr. Nicolae Bălan, asistat de episcopii și dignitarii prezenți din cele patru eparhii ale Ardealului. Catedrala era ticsită de credincioși. Răspunsurile religioase au fost date de corul „Gh. Dima”, de sub conducerea dlui Timotei Popovici.

La sfârșitul serviciului religios, Î. P. S. mitropolitul Nicolae a rostit o predică fascinantă, tratând despre importanța bisericii în lupta pentru regenerarea morală a mulțimilor:

Când cei doi apostoli ai Mântuitorului Petru și Ioan au vindecat un schiop pe care-l cunoștea întregul Ierusalim, fiindcă el cerșea la poarta principolă a templului, mai marii iudeilor, în loc să-l laude pentru minunea lor, i-au adus spre judecată înaintea Sanhedrinului, marele tribunal al fariseilor jidovi. Cei doi apostoli nu erau cărturari, ci oameni

de rând, prin viața și îndeletnicirea lor, de aceia mai marii iudeilor socoteau că au să-și piarză cumpătul în fața lor, dar când ei au început să vorbească, cuvântul lor era atât de luminos și de puternic isvorât din adâncul credinței lor, încât fariseii s'au văzut în fața unui neașteptat fenomen spiritual. Petru și Ioan mărturiseau pe Isus cu o putere uimitoare. Pentru ei divinul răstignit trăia și trăia în ei, se manifesta în minunile săvârșite de ei. Isus este puterea și țara noastră, — mărturiseau cei doi apostoli. El este cu noi și cu noi — cei ce credem într'ansul — va fi până la sfârșitul veacurilor. Nu spuse oare Isus că cel ce crede în el va birui? Acelaș fenomen s'a petrecut și cu poporul nostru românesc, în lupta lui de fiecare zi. Împotriva tiraniei și a nedreptății poporul nostru n'a avut alt sprijin decât puterea credinței lui ortodoxe.

Prin ea a săvârșit minunea persistenței lui etnice și naționale, prigonit și lipsit de școli. Scriptura i-a fost singura învățătoare și cuvântul ei dumnezeesc, hrana de toate zilele.

Atât cât vom crede cu tărie, Mântuitorul va fi cu noi până la sfârșitul veacurilor. La noi în țară se legiferează și se fac multiple reforme administrative, culturale, tehnice, în domeniul artei și al economiei naționale. Nu s'a produs însă aceea reformă spirituală în adâncurile sufletului național, care se însemne adevărata noastră renaștere morală și fără care neamul nostru nu va putea să-și îndeplinească destinele-i mărețe. Socotesc deci, însuflețirea cu

„Căci cei ce au fost luminați odată... și cari totuși au căzut, este cu neputință să fie înnoți iarăși și aduși la pocăință, fiindcă ei răstignesc din nou pentru ei pe Fiul lui Dumnezeu și-L dau să fie batjocorit“.

Evrei, 6, 4-6.

Deschiderea congresului. Cuvântarea d. prof. S. Pușcariu.

Dela mitropolie, înalții oaspeți și invitați s'au îndreptat spre sala „Thalia”, unde s'a deschis congresul în modul cel mai solemn.

Sala era arhiplină de lumea care ținea cu orice preț să fie prezentă la acest eveniment sărbătoresc al ortodoxiei; iar afară mulțimea de săteni din județ și împrejurimi ascultau discursurile difuzate.

La masa prezidială iau loc: I. P. S. Mitropolit dr. N. Bălan, al Ardealului; P. P. S. S. episcopii Gr. Comșa al Aradului și V. Lăzărescu al Caransebeșului; arhieriei: V. Stan de Rășinari și A. Magier din Oradea; d-nii Al. Lapedatu, ministrul cultelor; Sextil Pușcariu, președintele forului; d-na Alexandrina Cantacuzino, președinta „Femeilor ortodoxe române”; d-nii Octavian Goga; prof. dr. Ioan Lupaș fost ministru, Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu, profesori universitari; Popescu-Necșești, fost ministru și dr. N. Regman, prefectul jud. Sibiu.

Rândurile din față sunt ocupate de femeile ortodoxe române din Sibiu, printre cari am remarcat pe d-nele Tordoșianu și Boiu precum și de alese personalități ale Sibiului nostru, printre cari dl general Skeletti.

În sală se disting mai multe placarte și numeroși prapori ai societăților „Oastea Domnului” și „Sf. Gheorghe“.

Dl prof. Sextil Pușcariu, președintele general al „FOR-ului”, după ce declară congresul deschis, rostește următorul discurs:

Frăția ortodoxă română se întrunește azi în întâlul ei congres ordi-

care Frăția ortodoxă a căutat să solidarizeze în spiritul credinței noastre ostășești pe intelectualii și sătenii ardeleni, o adevărată minune a credinței. Cu Isus trebuie să mergem deci pe drumul luminei și al vieții și acum, în aceste vremuri de cumplită criză morală, să-l întâlnim în faptul înserării, așa cum l-au întâlnit apostolii pe drumul la Emaus, unde el i-a însoțit și atunci vom merge spre fericire și spre biruința neamului nostru.

Timpul ce s'a scurs dela grandioasa adunare de constituire din 5 Martie 1933 e prea scurt pentru ca să putem cântări astăzi roadele unei experiențe și să judecăm dacă țelurile pe cari ni le-am pus și căile pe care voim să ajungem la ele sunt cele mai bune. Totuși ne putem da seama, că existența noastră e perfect justificată.

Privesc la această numeroasă și selectă adunare și constat că ideea care înfrățește în mod atât de fericit elementul mirean, reprezentat prin cei mai aleși fii ai săi din toate colțurile țării, cu preoțimea având în frunte pe vrednicii noștri chiriari, a prins. Cele trei inițiale F. O. R., care în mod întâmplător ne aduc aminte de locul unde strămoșii noștri romani se adunau când simțeau nevoia să se consfătuiească, au devenit aproape o lozincă.

Prezența d-lui ministru al cultelor și artelor în mijlocul nostru, este pentru noi o dovadă, că guvernul țării prețuiește după cuvântul mare pe care solidaritatea ortodoxă îl aduce ideii de consolidare națională. Salutându-i în mijlocul nostru, îl asigurăm de recunoștința ce i-o purtăm.

Suntem de asemenea recunoscători d-nei prezidente a societății naționale a „Femeilor ortodoxe” pentru cinstea ce ne-o face, venind în mijlocul celor ce urmărim ridicarea și afirmarea bisericii drept măritoare, ca și societatea pe care o conduce cu atât de înțeleaptă râvnă și devotament. Salutăm asemenea pe toți, cei ce venind la acest congres în număr atât de mare măresc prestigiul acestei manifestații ortodoxe.

Care e indemnul din care a pornit mișcarea noastră și care e ideea ce stă la temelie ei?

Dispoziția sufletească în care ea a luat ființă și gândul care a patronat-o se pot arăta cu câteva cuvinte

E, înainte de toate, necesitatea tot mai adânc simțită de a evada din raționalismul rece al unui veac definitiv încheiat și de a reacționa printr'un spiritualism cald și înviorător față de materialismul stărnit în mod atât de brutal de războiul neamurilor. E nevoia de a regăsi, într'o epocă de desorientare pe toate terețele vieții publice, sprijinul puternic al credinței.

În nici o țară prin care am călătorit în anii din urmă, n'am văzut, din goana trenului, ridicându-se, ca la noi, de-asupra caselor umile dela țară, atâtea turnuri noi de biserică, în semn de slavă și recunoștință către Cel ce ne-a ajutat să dobândim libertatea și întregirea. Acum un an am serbat, într'o atmosferă de înălțare sufletească fără pereche, sfințirea catedralei dela Cluj; în luna trecută s'a pus piatra fundamentală catedralei din Sighișoara; abia au trecut câteva zile decând la Huedinul marțirilor dorobanți ai lui Mihai Viteazul, s'au deschis porțile unei biserici impozante; peste puțin vom serbători târnosirea monumentalei catedrale din Târgul-Murăș, tot atâtea dovezi ale voinței noastre neștrămutate de a chema în mod solemn pe Domnul din Cer mărturie a așezării noastre de veci pe aceste locuri.

Și cât o catedrală de măreață e fapta mai presus de orice laudă a aceluia luminat medic român din Reghin, care, după ce cu truda mânilor și cu devotamentul inimii a izbutit să clădească un lăcaș pentru vindecarea durerilor trupesti, a donat acel spital modern și bineînțezat, care valorează multe milioane, cu simplitatea care caracterizează numai pe adevărații binefăcători, Bisericii vindecătoare de suflete, la altarul căreia a slujit părintele său, preotul ortodox Nicoară.

Dar ar însemna să diminuăm însemnătatea acestei îmbucurătoare tendințe de apropiere de biserică mântuitoare, ce se poate constata în zilele noastre, dacă am considera-o numai ca pe o vremelnică căutare de sprijin în zilele grele de desorientare.

Privirile noastre trec dincolo de clipele pe care le trăim și întemeiate pe conștiința trecutului, încearcă să deslușească orientările pentru viitor. De aproape un veac și jumătate ne străduim să introducem la noi civilizația apuseană. În urma unor eforturi mari și stăruitoare, România s'a încadrat între statele civilizate. De sigur, că nu noi suntem cei ce am voi să fie stăvilii la noi mersul triumfal al civilizației apusene de caracter romanic. Am dori dimpotrivă, ca ea să pătrundă adânc în masele populației și să nu rămână o prerogativă a straturilor sociale suprapuse. Ceea ce nu ne-a putut da însă și nici nu ne va putea da apusul, este cultura lui. De acest lucru nu țin seama cei, ce răspândesc amăgitoare parolă a legăturilor strânse culturale cu romanitatea apuseană, prin catolicism. Cultura nu e o marfă de import și ea nu poate deveni o forță creatoare decât atunci, când se dezvoltă pe solul din care a răsărit. Ceea ce ne trebuie acum, când întregul popor românesc a ajuns în sfârșit să se desvolte în plină libertate, este mai degrabă o emancipare spirituală de sub tutela strănătății, căreia prea mult timp i-a fost tributară gândirea noastră și al cărei prestigiu exagerat amenință să ne înăbușe originalitatea noastră etnică. De sigur că civilizația și cultura se întregesc una pe alta, în apusul scutit de invaziile hoardelor pustietoare, revărsate din stepile Asiei. Civilizația și cultura au ajuns chiar să se confunde una cu alta atât de mult, încât sunt limbi, ca cea fran-

ceză, care le numesc cu un singur cuvânt. Învățând pe om să-și potolească instinctele ancestrale și să se supună legilor sociale, civilizația a făcut agreabilă viața în societate, punând în aplicare practică cunoștințele agonisite prin cultură, deprinzând pe om să iubească munca și să prețuiască avantajele organizației, l-a dus la acele progrese tehnice care-i dau în mână arme din ce în ce mai perfectionate, în lupta cu forțele naturii. Dar aceste forțe sunt diriguite de o putere superioară, care n'a dat omului numai rațiunea ca să le deslușească și să le aservească, ci și sufletul capabil să simtă măreția armoniei vecinice, ce stăpânește natura, tăria morală să-și plece cucernic genunchii în fața lui Dumnezeu. Civilizația a produs bună-starea și prosperitatea, deprinzând pe om la viața agreabilă și confortabilă, dar agrementul și confortul au produs luxul și desfrâul, căroră se închină toți gangsterii, fiii civilizației moderne. Fericirea n'o poate da decât cultura. Cultura noastră milenară, s'a dezvoltat în satele cu sporul binecuvântat în copiii și în cătunele cu casele risipite, în care simțul de solidaritate rămânea restrâns și pornirile individualiste nu erau îngărdite de necesități sociale de ordin mai înalt. Belșugul turmelor și bogăția pământului, chiar când roadele lor se strângeau pentru alții l-au făcut pe român darnic și lipsit de acel simț de prevedere, care te scutește de surprizele grele ale zilei de mâine, dar care degenerază la atâtea alte popoare în sgârcenie, meschinărie și neospitalitate.

Orizonturile largi ce se deschideau ochilor scrutători ai țaranului român, i-au dat acea largheță sufletească, care-l face să treacă iertător peste nimicurile vieții, iar pasul pe pământul aspru, fără mijlocirea caldarâmului nivelator și a asfaltului alunecos, l-a învățat să umble sigur și să soarbă direct vloga din solul natal. Legătura intimă, directă și zilnică cu natura, darnică și distrugătoare, scaldată în soare și înlemnită de ger, nespuns de frumoasă și înfiorător de măreață, a apropiat în toate timpurile, cu iubire și cu teamă, pe Român de Dumnezeu.

Numai grefată pe cultura care isvorăște din structura etnică a unui popor, din concepțiile lui filosofice, câștigate printr'o lungă experiență, cu ecouri din cele mai îndepărtate timpuri, civilizația poate fi o binefacere. Altminteri ea distruge adesea bunuri culturale de cea mai mare valoare. Acești se vede tocmai la noi, unde nepotrivirea între civilizația orășenească a occidentului, neadaptată în mod treptat culturii noastre de esență sătească, a produs acel dezechilibru, care dă orașanului român o inferioritate, în ceea ce privește forța și calitățile morale față de țaran. Suntem adânc convinși, că acest neajuns nu poate fi tămăduit decât de biserică strămoșească, care, în toate timpurile s'a identificat cu structura noastră sufletească și a patronat cele mai multe și mai importante manifestări culturale în trecut. De aceea, Frația ortodoxă română și-a îndreptat activitatea îndeosebi spre orașele noastre, chemând din nou la altarul strămoșilor pe cei ce s'au îndepărtat de el, atrași prea mult de himerele unei civilizații, ce le-a distrus în parte fondul sufletesc sănătos. Acțiunea noastră va fi încununată cu atât mai mult de succes, cu cât porțile bisericilor vor fi mai larg deschise pentru cei ce caută mângâiere și cu cât preoții noștri nu se vor mulțumi ca credincioșii să vină în casa Domnului, ci

Jubileul Catedralei din Oradea.

— Un nou praznic al ortodoxiei. —

În ziua de 9 Noembrie din anul acesta se împlinesc 150 de ani dela așezarea pietrii fundamentale a Bisericii Sfintei Adormiri din Oradea, azi catedrala Sfintei Episcopii ortodoxe a Oradei, o capod'operă de arhitectură în stil baroc, sub raportul arhitectonic cea mai frumoasă biserică din oraș.

Preasfinția Sa Părintele Episcop Roman a hotărât ca această aniversare însemnată în viața bisericii și neamului românesc dela granița de Vest să fie sărbătorită printr'un jubileu, la care va lua parte Majestatea Sa Regele, Înaltul Guvern, Patriarhul Țării, Mitropoliții și Episcopii bisericii, și vor fi invitate Corpurile Legiuitoare și toate corporațiile și asociațiile proeminente din țară.

Dela întemeierea ei și până în ziua de azi, vreme de un veac și jumătate, tot ce a avut neamul nostru și Biserica noastră din Bihor mai distins ca suflet și intelect, s'a grupat în jurul acestui templu măreț și, ca dintr'o cetate sfântă a îndrumat viața românească și ortodoxă dela periferia apuseană a neamului românesc.

Acest templu al ortodoxiei românești din Bihor este mărturia tăriei Românilor dela granița de Vest în veacurile apuse, iar perpetuarea acestei energii este meritul ei. Biserica cu lună nu numai că a păzit spiritul ortodox în acest extrem al Românilor, dar a alimentat și sufletul românesc și astfel a fost și a rămas susținătoarea hotarului nostru etnic dela apus. Fără acest străjer al sufletului românesc, avântul generos al dorobanțului român era inutil în plaiurile Bihorului.

P. S. S. Episcopul Roman.

Catedrala ortodoxă din Oradea.

Serbările pentru prăznuirea acestui mare eveniment, vor avea loc Duminecă în 11 Noembrie a. c. Ele vor strânge la Oradea mii de credincioși, cler și mireni din toate unghiurile Țării, cari în frunte cu Ierarhii lor, să dovedească încă o dată trăinicia credinței strămoșești și rolul ei covârșitor la granița de Vest a Țării.

P. S. Ierarh Roman, episcopul-martir al neamului românesc, va fi încunjunat în această zi mare, de toată iubirea și recunoștința Țării.

Nu ne îndoim, că fiii Eparhiei noastre vor alerga cu bucurie la strălucitele serbări din Dumineca viitoare spre a mărturisi solidaritatea noastră deplină cu ortodoxia de pretutindeni, și valoarea ei neîntrecută în opera istorică de consolidare definitivă a unității naționale.

Aceasta este și o înaltă datorie de conștiință pentru fiecare din noi, într'o epocă de atacuri vrăjmașe, ce încearcă să dărîme Biserica neamului.

Să dovedim cu fiecare pas, că ea este și rămâne, ceea ce a fost în tot trecutul nostru, piatra de temelie a existenței noastre de răsăd.

și vor căuta parohienii acasă la ei, spre a aduce echilibru în suflete turburate, reconfort și mângâiere pentru inimi șovăelnice.

Biserica noastră dreptcredincioasă nu poate fi o instituție inertă, întemeindu-și dreptul de existență numai pe trecutul ei plin de glorie, ci ea trebuie să devină din ce în ce mai

activă, mai militantă. Gânduri imperialiste sunt străine ortodoxiei. Aceasta nu însemnează însă, că ea poate rămâne indiferentă față de tendințele tot mai accentuate ale eterodocșilor de a face prozelitism și de a-și întinde puterea pe socoteala noastră. Nu numai un drept indiscutabil de legitimă apărare ne silește să stăvilim aceste încercări, ci și convin-

gereea noastră neștrămutată că apărând biserica noastră dreptmăritoare, apărăm însuși statul român și slujim ideea națională, ce trebuie să rămână cel mai puternic suport al lui. Națională cu adevărat, nu poate fi decât biserica ce s'a născut deodată cu poporul nostru și s'a identificat totdeauna cu aspirațiile lui, care nu așteaptă ca să-i vină parola de ordine de dincolo de hotarele țării. De aceea e bine s'o știe toți, și mai ales cei ce pe căi insidioase, în timpul din urmă și fățiș, încearcă să ridice pretenții absurde și contrare intereselor românești, că noi cei dela Frăția ortodoxă română suntem hotărâți să veghem cu toată energia, ca nimic să nu fie știrbit din drepturile noastre de biserică dominantă. Această dominație a ortodoxiei, înscrisă în actul constituțional de înțelepciunea conducătorilor noștri, e dictată de interese superioare și eterne de ordin național — și în privința ei nu există revizionism și încălcare de hotare. Toate celelalte invoeli, acorduri, concordate și pacte, încheiate din oportunism momentan, sunt vremelnice și pot fi denunțate și revăzute.

Prin conferința pe care Î. P. S. S. Mitropolitul Nicolae a binevoit să o pregătească, congresul nostru ține să manifeste în mod hotărât voința de a-și păstra neștirbită autonomia. Suntem încredințați cu toții, că numai asigurându-i-se dreptul nestânjenit de a se organiza și administra singură, dăm bisericii noastre puterea și prestigiul de care are nevoie și o putem feri de dezastruoase ingerințe politice. Autonomia pe care o cerem pentru noi n'o vom refuza altor biserici, cu o condiție însă, ca bisericile care se bucură de ea să se încadreze desăvârșit în ideea statului național român, iar acesta să-și exercite conștiințios dreptul său de control. Noi care n'avem nimic de tănuț — și fim organelor de control ale statului, în orice vreme, cărțile gospodăriei noastre deschise — am vrea ca statul să știe spiritul ce domnește în toate bisericile dela noi, să cunoască organizațiile lor până în cele mai mici amănunte, să fie exact informat despre felul cum se cheltuesc banii lor, și despre legăturile ce le au în țară și dincolo de hotarele țării.

Convinși că o faptă prefuește mai mult decât zece discursuri oricât de frumoase, am voit să ne prezentăm azi înaintea dv., cu un rezultat palpabil al străduințelor noastre de un an și jumătate. Țineam să vă anunțăm, că fundațiunea Gojdu a fost în sfârșit recuperată dela cei ce o dețin în mod abuziv. Am plăcerea de a vă anunța că guvernul actual, impresionat de sigur de intervențiile repetate ale chirișarilor noștri și de moșniile de zece de mii de iscălituri, cu care m'am prezentat d-lui ministru de externe, este pe cale de a soluționa litigiul existent.

„Tot înainte“, e deviza pe care o urmăm; străduința și neodihna mijloacele prin care voim s'o ducem la îndeplinire.

Nu trebuie să ne facem iluzii deșarte. Oricât de mare a fost entuziasmul cu care a fost salutată înființarea Frăției Ortodoxe Române și oricât de răspândită e convingerea despre importanța misiunii ei, greutatea de a angaja masele la o colaborare activă și organizată am simțit-o în tot cursul scurtei noastre existențe. În privința aceasta vor trebui depuse eforturi mari și mereu înnoite în toate secțiunile noastre, căci ceea ce avem de învins nu sunt piedeci trecătoare, ci sunt defecte organice ale neamului nostru, o moștenire grea din cauza căreia toată consolidarea

Statului nostru merge atât de încet: indiferența și lipsa de înțelegere pentru foloasele mari ale organizației.

Și totuși numai angajând la luptă neconținută forțe noi și devotate vom isbuti să realizăm ceva, căci pe fiecare an moartea ne răpește rândurile, lăsând goluri adânc simțite pentru biserica noastră dreptmăritoare. La Caransebeș s'a stins înțeleptul, cucernicul și bunul episcop Iosif Bădescu; la Arad, un steag purtat o viață întreagă a căzut din mâna lui Vasile Goldiș, la Cluj s'a prăbușit în toiul unei activități, dedicate din ce în ce mai mult bisericii ortodoxe, unul din cei mai învățați sprijinitori ai ei, Gheorghe Bogdan-Duică, devotatul președinte al secției sibiene a Frăției ortodoxe române. Păstrând cu sfințenie în inimile noastre amintirea lor, dorim ca bunul Dumnezeu să-i primească în cer, între aleșii săi, iar pe pământ ideile lor să afle însuflețitori propagatori și pilda lor vrednici urmași, așa cum văduvita episcopie a Caransebeșului și-a găsit arhipăstorul luminat, de care cu dreptate ne leagă atât de mari speranțe.

Recunoștința pe care o datorăm celor ce-au închinat cea mai bună parte a muncii lor bisericii ortodoxe din Ardeal, ne îndeamnă să ne amintim că de curând s'au împlinit o sută de ani dela nașterea lui Zaharia Boiu, al cărui teren de rodnică activitate a fost tocmai Sibiul. Aici a studiat teologia, aici a fost profesor de pedagogie și după ce s'a întors dela Lipsca marilor teologi, a funcționat ca profesor la seminar, ca redactor al „Telegrafului Român“ și al „Transilvaniei“, ca asesor consistorial și ca parohul și protopresbiterul, care a întrebunțat amvonul pentru predicile sale pline de înțelepciune. Scrișul său bogat și multilateral e mărturia erudiției și a dorului său nestins de a-și sluji biserica, și de a fi un îndrumător vigilent al tineretului. Înglobând acest modest centenar în serbările noastre de azi, am crezut că suntem în spiritul ce însuflește asociația noastră și tot în acest spirit ne găsim dacă înainte de începerea lucrărilor noastre, vom da expresie ca români și ca ortodocși, devotamentului adânc și statornic față de Tron, prin telegrama omagială ce o vom trimite M. Sale Regelui.

Iar acum, cerând arhierasca binecuvântare, declar deschis întâiul congres al Frăției Ortodoxe Române.

Telegramele expediate.

Di președinte a citit apoi următoarele telegrame:

Maiestății Sale Regelui

București.

Frăția Ortodoxă Română, adunată la Sibiu în întâiul ei congres anual, îndreaptă cu profund respect și nețărmurită iubire întâiul ei gând spre Cel ce veghiază cu tărie și devotament asupra bisericii ortodoxe, care este cel mai neclintit stâlp al Tronului și rează etern al statului național român.

Sextil Pușcariu,

Președintele Frăției Ort. Rom.

Înalt Preasfințitului Patriarh Miron

București.

Frăția Ortodoxă Română, adunată la Sibiu în întâiul ei congres anual, regretând că nu poate avea în mijlocul ei pe capul bisericii ortodoxe, îi trimite expresia celui mai sincer devotament și îi cere binecuvântarea pentru lucrările ei prezente și viitoare.

Sextil Pușcariu,

Președintele Frăției Ort. Rom.

Dlui Gh. Tătărăscu,
președintele consiliului de miniștri
București.

Frăția Ortodoxă Română, adunată în întâiul ei congres anual în Sibiu, vă aduce adânci mulțumiri pentru sprijinul ce l-ați acordat totdeauna bisericii drept credincioase și vă roagă să fiți și în viitor paznicul drepturilor ei de biserică dominantă.

Sextil Pușcariu,
Președintele Frăției Ort. Rom.

Cuvântarea mitropolitului Ardealului N. Bălan.

Luând cuvântul Î. P. S. S. Dr. Nicolae Bălan, mitropolitul Ardealului, spune următoarele: Sunt nespuse de fericit că în scurt timp pătura intelectuală din întreaga noastră mitropolie s'a înrolat în rândurile „Frăției Ortodoxe Române“ și de asemenea sunt fericit că mișcarea pornită

Cuvântarea dlui Al. Lapedatu ministrul Cultelor.

Ca fiu credincios al bisericii mele, ca membru al supremelor ei organe de conducere și ca ministru al cultelor, am ținut de înaltă datorie să răspund invitațiunii ce mi s'a făcut de a participa la acest întâiul congres al Frăției Ortodoxe Române, de dincoace de Carpați.

Căci era evident, pentru mine, o chestiune de înaltă datorie să fiu, ca credincios, alături de toți acei cari, acum doi ani, ne-am constituit, la Cluj, în această asociațiune de susținere și promovare, pe noi căi și prin noi mijloace, a intereselor de tot felul ale bisericii noastre, — să fiu ca membru în supremele organe de conducere ale acestei biserici, laolaltă cu soții mei, la locul de onoare și de răspundere, la care ne-au angajat, în acelaș scop, încrederea colectivă a celor ce ne-au trimis în aceste locuri, — să fiu, în sfârșit ca ministru al cultelor, prezent la un congres în care se vor desbata și decide, de bună seamă, chestiuni deosebit interes pentru viața bisericii noastre în legătură cu acea a Statului.

Acesta este rostul prezenței mele la congresul general al Frăției ortodoxe române, frăție reclamată și de împrejurările grele și neînștitoare ale vremurilor prin care trecem. Căci trăim, în adevăr, zile turburi și nesigure. Totul se clatină și tinac, pare, să se risipească în jurul nostru. Chiar întocmirile și așezămintele pe cari le-am crezut mai trainice și mai durabile! Singură instituțiunea divină a Mântuitorului stă declintită pe piața ei de temelie, înfruntând ca și în alte asemenea epoci, cu vrednicie și eemnită, adversitățile și îndeplinindu-și mai departe, cu aceeaș conștiință și râvnă apostolică misiunea.

Și, din fericire, alături de această conștiință și râvnă a conducătorilor ei firești, ierarhi și clerici, stă conștiința și râvnă credincioșilor, a mirenilor. Aceasta cu deosebire la noi, cei ce avem în aceasta privință, a solidarității clerului și poporului, o îndelungată și frumoasă tradiție. Căci, cel puțin de 70 de ani, mirenii noștri stau, în chip organizat și legal, cu interes și devotament, în slujba bisericii lor, fiindu-i stâlp și scut, puternic și nebiruit, în vremurile de ur-

Dlui Stelian Popescu,
președintele Ligii antirevizioniste,
București.

Biserica strămoșească s'a identificat totdeauna cu idealul național. Frăția Ortodoxă Română vă trimite dela întâiul congres adeziunea ei în lupta contra revizionismului, asigurându-vă de sprijinul ei necondiționat.

Sextil Pușcariu,
Președintele Frăției Ort. Rom.

de noi a avut un larg răsunet în opinia publică de dincoace de Carpați. Astăzi, „Frăția Ortodoxă“ reprezintă o forță de care trebuie să se țină seamă. Cu acestea, dau binecuvântarea mea arhierască primului congres al F. O. R.-ului, dorindu-i multă rodnicie în lucrările sale.

gie politică dinainte de Unire. Ei au ținut atunci piept atacurilor perfide și loviturilor necruțătoare ce s'au dat împotriva bisericii noastre și prin ei s'au câștigat succesele și biruințele ce i-au asigurat respectarea drepturilor și bunurilor.

La fel, azi, în împrejurări, e drept schimbate în bine, sub anumite raporturi, dar tot așa de grave sub altele, mirenii au simțit datorita să se așeze din nou, cu și mai multă grije și vigoare, la postul de sprijin și ajutor, de veghe și apărare, pentru ca biserica noastră strămoșească să-și mențină poziția pe care a avut-o totdeauna în trecut, și care i s'a recunoscut formal în organizația noului Stat român întregit; să-și asigure drepturile și viața ei autonomă potrivit tradițiilor sale și dispozițiilor fundamentale ale ordinii noastre constituționale și să-și îndeplinească cât mai bine rolul în viața spirituală, culturală și socială a neamului.

În frunte cu dreptcredinciosul și înțeleptul lor Suveran, statul și națiunea, de cari biserica ortodoxă română este indisolubil legată, dela întemeierea și orânduirea sa, își vor face, desigur, datoria. Incât pentru mine, în demnitatea în care mă găsesc, ca ministru al cultelor, conștient de aceste datorii, am început, cu sprijinul larg și înțelegător al guvernului din care fac parte, opera de redresare, atât ce privește poziția ei ca atare în stat, cât și ce privește situația ei morală și materială. Și anume — reparând nedreptățile și umilirile, ce i s'au adus și asigurându-i un regim de dreptate și echitate potrivit legii sale organice, în raport cu numărul credincioșilor, cu situația materială și cu trebuințele ei reale.

Lucrare, evident, dat fiind dificultățile mari prin care trecem, destul de grea și care nu se va putea realiza complet, decât treptat și cu cuvenită răbdare. Dar, cu concursul prețios și neprețat al al înalților noștri ierarhi și cu solidara stăruință a tuturor fiilor buni și devotați ai biserii ortodoxe, vom isbuti totuși.

Sunt, în această privință, plin de încredere și nădejde, Căci soarta acestei biserici, precum în trecut, așa și în viitor, este legată de aceea a

statului și a neamului, cu cari s'a confundat în toate vremurile și de cari înțelege să nu se despartă niciodată.

Iar soarta statului și neamului se găsește astăzi, în mâinile unui Monarh tânăr și viguros, plin de înțelepciune și patriotism și cu cea mai ferbinte și hotărâtă dorință și voință de a-și sluji și călăuzi neamul și biserica pe calea neîncetatei consolidări și propășiri, ca urmași ai unor mari și glorioși înaintași și ca întâiul Rege ortodox al dinastiei ce stă în fruntea României noastre întregite. Cu credință și devotament neclintit dar față de Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, salut cu toată căldura sufletului meu acest congres și pe ilustrii săi conducători, urându-le cel mai deplin succes în lucrările lor.

*

În cuvântările pe cari le-au ținut apoi I. P. S. S. Episcopii Gr. Comșa și V. Lăzărescu au arătat că cea mai frumoasă luptă a creștinilor ortodoci este lupta pentru izbânda drepturilor bunului și milostivului Creator. Dela revoluția franceză, omenirea a luptat numai pentru câștigarea drepturilor ei, cari nu se pot avea decât printr-o muncă de solidarizare, spre a îndrepta criza morală, în primul rând și apoi criza materială ce și-a făcut loc prea adânc în omenire.

Preotul Dr. Mihail Bulacu din București, aduce salutul și cuvântul de îmbărbătare al I. P. S. Patriarhului Dr. Miron Cristea, și își exprimă speranța că FOR-ul se va întinde pe întreg cuprinsul țării, precum și dorința de a se unifica învățământul teologic și seminarial.

D-na Alexandrina Cantacuzino arată rolul femeilor ortodoxe române în apărarea bisericii noastre naționale, fiind ucenice ale aceluiaș ideal de 25 ani, dată care coincide cu înființarea asociației ce o conduce și în numele căreia a luat cuvântul.

Preotul Dr. Gh. Ciuhandu consilier eparhial, vorbește în numele asociației clerului „Andrei Șaguna” ca președinte al ei, asigurând de cel mai cald sprijin al preoțimii.

Păr. Partenie în numele asociației generale a clerului ortodox din țară.

Di Dr. N. Regman, prefectul județului, spune:

Concertul religios. Conferințele Î. P. S. Mitropolit Nicolae și Octavian Goga. Expoziția cărții ortodoxe.

În seara zilei de 28 Octombrie, la ora 9, în fața a două mii de persoane care umpleau până la ultimul loc, a fost în catedrala ortodoxă din Sibiu, un admirabil concert religios, dat de corul mitropolitan, sub conducerea măiastră a păr. prof. Timotei Popoviciu.

Un program ales din cei mai buni compozitori ai noștri: Gh. Dima, T. Popoviciu, G. Cucu și N. Oancea, a înălțat spre Dumnezeu sufletele publicului distins ce a participat.

Vocea d-lui D. Gherman a fost apreciată de toți.

În cadrele acestui concert Î. P. S. Mitropolit Dr. N. Bălan a ținut

Județul Sibiu, pe care am cinstea să-l reprezint, județ care a luptat cu adâncă credință, pentru apărarea lui se închină cu evlavioasă recunoștință și urează ca acest ortodoxism, precum în trecut a împodobit țara cu tot ce avem mai sfânt și și mai cuceritor să împodobească în zilele de viitor sufletul neamului și sufletul fiecăruia în parte, cu cele mai înalte virtuți creștinești și românești.

Di Dr. Gh. Preda aduce salutul bătrânei asociații de cultură ardeleană „Astra”, specificând că biserica și școala au fost cei doi stâlpi care au format întodeauna baza ființei noastre naționale.

În numele asociației generale a studenților creștini ortodoci români vorbește studentul I. Faur, președintele studenților academiei „Andreane” din Sibiu.

Di G. Lungulescu, secretarul general al Ligii antirevizioniste române, a rostit o cuvântare, în numele d-lui Stelian Popescu, președintele Ligii.

Măreția acestei adunări reunind într-o desăvârșită însuflețire cărturari și săteni, în frunte cu prelații Ardealului, amintește adunarea de pe Câmpia Libertății dela 1848, când poporul întreg era o oaste creștină, condusă de preoții cu crucea în mână. Se reinvie astfel o tradiție sfântă de I. P. S. Mitropolitul Ardealului, ca demn urmaș al lui Șaguna, iar ostașii Frăției ortodoxe ca și frații din oastea Domnului sunt de fapt ostașii românismului, care s'a născut creștin.

La sfârșit a luat cuvântul dl prof. univ. Dr. Ioan Lupaș, care, după ce face câteva propuneri în legătură cu complectarea comitetului FOR-ului cu dl inspect. școlar S. Teposu; în locul dlui N. Colan, dl prof. director. I. Sandu; iar în locul lui A. Mandeal a fost ales cenzor dl Dr. M. Șerban, Cluj. În continuare dl Lupaș se adresează dnei Alexandrina Cantacuzino, pe care o roagă să dea mâna FOR-ului spre aducerea în țară a osemintelor mamei mitropolitului Șaguna, care în prezent zac într'un cimitir din Budapesta și așezarea lor în cripta dela Rășinari.

La ora 2 d. a. s'a dat în onoarea oaspeților un banchet la restaurantul „Boulevard”.

o conferință despre autonomia Bisericii.

Înaltul prelat lămurește ce înseamnă autonomia bisericii și pentru ce luptă atât de mult pentru ea. Biserica nu poate fi confundată cu Statul pentru că sferile lor sunt de altă natură. Biserica e instituția lui Dumnezeu pe pământ. Statul e instituția omenească, dar biserica nu poate fi nici separată de Stat, pentru că atunci am nesocoti întreg trecutul nostru istoric de două milenii, timp în care între biserica ortodoxă și neamul românesc a fost o sinteză desăvârșită. Statul să nu persecute Biserica, să nu o renege căci se reneagă pe sine. Să se pătrundă

de spiritualismul creștin și așa va ajunge la izbânda definitivă.

Di Octavian Goga a ținut Duminecă, în sala „Thalia”, la ora 5 d. a., în fața unei mari asistențe, conferința d-sale despre „Reînvierea națională a României”. Admirabila conferință o vom da în numărul viitor. Ea a fost încadrată de admirabile producții

A doua zi a Congresului. Raportul prof. Dr. I. Mateiu.

La ora 8 dimineața s'a oficiat în catedrala mitropolitană, un scurt serviciu divin, la care au asistat acciași oaspeți și invitați.

La ora 11 s'au continuat lucrările congresului în aula Academiei teologice. Di președinte Sextil Pușcariu, deschizând ședința, dă cuvântul d-lui prof. Dr. Gh. Stănescu, care a citit raportul de activitate al comitetului, întocmit de dl prof. I. Mateiu, secretar general al F. O. R.-ului, absent din cauză de boală. Într'o expunere sintetică și cuprinzătoare, d-sa arată cari au fost străduințele comitetului până a reușit să înființeze secții în toate centrele Ardealului, precum și o bibliotecă a FOR-ului, din care s'au editat până acum 7 broșuri; de asemenea, pentru recuperarea fundațiunii „Emanoil Gojdu”. Mai departe, arată cum s'a intervenit pe lângă Î. P. S. Patriarhul nostru, ca religia să-și aibă rostul ei ade-

Chestiunea Fundaț. Gojdu. Atacurile catolice dela Lugoj.

Fundațiunea „Emanoil Gojdu”, care — spune raportorul dl Dr. Cornel Corneanu, președintele secției F.O.R. Caransebeș, a alimentat zeci de ani studențimea săracă a Ardealului și care este o problemă din cele mai vitale este pe cale de a ne reveni cât mai neîntârziat, mai ales că președintele general al F. O. R.-ului, dl Sextil Pușcariu a făcut cunoscut d-lui ministru de externe Nicolae Titulescu, modalitățile de urmat.

Referitor la atitudinea unițiilor, propune să se ia o poziție categorică, fiindcă, în congresul A. G. R.-ului, la Lugoj, s'au adus grave jigniri bisericii ortodoxe. La acel congres, s'a cerut ca autoritățile statului să fie obligate a lua parte cu ocazia diferitelor serbări naționale, și la bisericile greco-catolice. Ba acolo, unde

Concordatul și acordul cu Roma. Destăinuiri senzaționale.

Di prof. univ. V. Papilian, dela Cluj, tratează despre acordul cu Vaticanul și despre concordat.

D-sa spune: Catolicii și-au creat drepturi peste legile țării. S'a lezat sentimentul ortodox și cel național. Concepția catolică despre Biserica ortodoxă este de-adreptul ofensătoare; ea ne socotește de un grad inferior, în tot cazul, inferiori Bisericii catolice. Nu primim; respingem cu indignare asemenea insinuări. O singură Biserică română, independentă de orice influență străină, iată idealul spre care trebuie să tindem. Un singur trup, un singur suflet.

D-na Alexandrina Cantacuzino spune: Femeile ortodoxe române au luptat cu tărie împotriva iscălirii concordatului pe care-l consideră ca o

corale, executate cu o rară simțire de corurile comunelor Rășinar, Sadu, Turnișor.

În aula Academiei teologice a fost aranjată o foarte interesantă expoziție retrospectivă a scrisurii ortodoxe românești din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre.

Părintele rector Nicolae Colan, organizatorul ei, merită toată lauda.

vărat în școală, și pe lângă redacțiile marilor cotidiene de a deschide o pagină problemelor bisericesti, ceace ziarul „Universul” a și făcut.

Între realizările secțiilor, raportorul enumără: revista „Viața Ilustrată” ce apare în citadela Sibiului nostru, sub direcția d-lui N. Colan, rectorul Academiei teologice; biblioteca dela Caransebeș; corurile bisericesti sătești din jud. Arad.

D-sa scoate apoi în relief gestul nobil al doctorului Eugen Nicoară, care a donat Episcopiei din Cluj un spital modern la Reghin.

Se oprește o clipă asupra distinșilor membrii trecuți la cele vecinice: Gh. Bogdan-Duică, președintele secției de Sibiu a F. O. R.-ului și Antoniu Mandeal dela Cluj. Cei prezenți, în frunte cu Î. P. S. Sa, au rămas în picioare câteva secunde în memoria regretaților dispăruți.

Raportul este aprobat în unanimitate.

preotul unit este mai mare în grad decât cel ortodox, aceste festivități religioase să aibă loc numai în bisericile lor, iar elevii greco-catolici să nu mai fie siliți a participa la slujbele din bisericile ortodoxe.

În astfel de împrejurări, raportorul spune că toate aceste revendicări au fost formulate prezidând un ministru activ, care este dl Valer Pop. Fapt foarte grav.

La această afirmație, asistența izbucnește în apostrofări de revoltă la adresa d-lui ministru Valer Pop.

Mai departe, dl Dr. C. Corneanu spune, că la congresul A. G. R.-ului, episcopul greco-catolic al Lugojului, P. S. S. Al. Niculescu, și-a sfârșit discursul cu următoarea frază: „Roma, aceasta este calea noastră de propagandă și de cucerire a credincioșilor.”

greșală, dacă vreți o crimă împotriva unității neamului nostru.

În vechiul regat, a fost o desiluție grozavă când s'a aflat de semnarea concordatului, chiar de către un ardelean. Astăzi, trebuie să facem front unic ortodox, care va fi temelia unității noastre naționale, Femeia română, despre care am avut prilejul să mă conving în calitate de vicepreședinte a Asociației internaționale pentru protecția femeii, că este o comoră neprețuită, își va face pe deplin datoria ca și în trecut, dând tot sprijinul F. O. R.-ului în lupta sa.

Păr P. Partenie, președintele clerului ortodox din țară, declară că clerul ortodox român se solidarizează întru totul cu afirmațiile d-lui prof. Dr. V. Papilian. Apoi d-sa pune ur-

mătoarea întrebare I. P. S. mitropolit al Ardealului: Care este situația episcopilor greco-catolici în raport cu constituția și concordatul?

Di prof. Onisifor Ghibu, se ocupă de problema concordatului pe care-l combate cu vehemență. Di Octavian Goga, care este prezent, a inițiat tratativele concordatului, dar dacă l-ar fi perfecționat, am fi avut un concordat mai bun.

Di Goga intervine spunând că d-sa a preconizat reducerea eparhiilor greco-catolice, de la 5 la 2.

În continuare di prof. Onisifor Ghibu accentuează că concordatul este opera Ungariei. Din nenorocire el a fost semnat de Vasile Goldiș. Din cercetările mele, spune di Ghibu, m'am convins că Vasile Goldiș introdusese în exemplarul original al concordatului o clauză favorabilă statului nostru, însă acest exemplar a fost furat, iar di Valer Pop a prezentat în par-

Răspunsul I. P. S. Mitropolit Nicolae.

I. P. S. S. spunc următoarele: Noi venim dintr'o lungă și grea luptă, dar ne-am păstrat steagul curat. În statul nostru trebuie să se pună problema reparațiilor. Mă simt eu obligat să cer acest lucru adică repararea nedreptăților concordatului. Am fost contra lui de la început. Iugoslavia și Cehoslovacia au refuzat să încheie concordate, deși ele ar fi avut motive mai puternice s'o facă.

Concordatul nostru cuprinde nu numai concesiuni; el este anticonstituțional, tulburător al păcii, confesional și antipatriotic. Vom lupta ca acest concordat să fie înlăturat, Formula bisericii naționale este condamnată de Papa.

MOȚIUNEA CONGRESULUI

F. O. R.-ul convins de necesitatea tot mai mare ca viața religioasă și morală să fie intensificată și conștientă, că biserica ortodoxă este și rămâne temeliea statului român și cea mai puternică garanție a consolidării lui, cere:

1. ca solidaritatea ortodoxă să fie susținută printr'o organizare din ce în ce mai stăruitoare;

2. ca învățământului religios în școli să i se dea a'ențiune mai mare și că el să fie încredințat unor cateheți, cori dispun de tot timpul necesar spre a face un apostolat din catedrele lor;

3. ca cel puțin la una din academiile teologice din mitropolia noastră să se poată da examen de licență, drept recunoscut celei din Blaj;

4. ca să fie cât mai curând reînființată vechea episcopie a Maramurășului, leagănul istoric al descălcătorilor ortodocși din Moldova și înființarea deocamdată a episcopiei Timișoarei, satisfăcându-se astfel o veche hotărâre a congresului național bisericesc și o necesitate religioasă și morală a bănățenilor;

lament textul incomplet al concordatului. Astfel stând lucrurile, guvernul are datoria să denunțe concordatul cu Roma. Acordul cu Roma este tot o operă a Ungariei. Am găsit, spune d-sa, corespondența ordurilor religioase din Ardeal cu Budapesta. Am găsit corespondența cu Roma, în care se spunea acestor orduri: să luptați cu hidra, fiindcă veți birui.

Di Ghibu arată o broșură ce cuprinde statutele ordinului piarist, pe scoarța căreia se găsește și astăzi pajura Ungariei, apoi amintește cazul revoltător al directorului orfelinatului „Theresianum“ din Sibiu, care cutează să adreseze tribunalului petiții, semnând ca și când ar aparține Ungariei.

De altfel acesta este un renegat, numele lui fiind Ioan Badila.

Iată agenții Budapestei. Noi suntem conduși dela Roma de unguri. Uniții nu contează la Roma.

După acestea I. P. S. S. răspunde precum urmează cuvintelor rostite de episcopul unit Niculescu al Lugojului: De unde să cucerească credincioșii? Nu suntem o colonie din Africa, care să primească agenții catolicismului! Ortodoxia este pentru noi legea lui Christos. Noi suntem alvia poporului românesc. Noi avem dreptul ca pe fiii rătăciți să-i reclamăm acasă. Unitatea sufletească nu poate să rămână ruptă. Vom lichida acest incident început la 1700. Când vom fi și bisericește una, poporul nostru va fi tare. Acordul trebuie desfăcut. Guvernul trebuie să aibă acest curaj.

Di Dr. C. Corneanu citește:

5. ca atât conducătorii bisericii cât și guvernul țării să aibă toată sollicitudinea, aducând și jertfele materiale necesare pentru ca în secuime să fie readuși la matca bisericii ortodoxe și recâștigați, națiunii româniei secuizați sub stăpânirea trecută;

6. hotărăște ca fiecare secție eparhială a F. O. R.-ului să verse jumătate din veniturile anului viitor 1935 sf. patriarhiei, pentru ridicarea catedralei ortodoxe din Capitala țării;

7. mulțumește conducerii F. O. R.-ului pentru stăruințele depuse pentru recuperarea fundațiunii Gojdu și o roagă să persevereze în această acțiune pentru ca soluția definitivă să fie dată cât mai urgent;

8. constată cu îngrijorare că, catolicismul din România de ambele rituri, cum îi place să se numească, devine din ce în ce mai agresiv. F. O. R.-ul respinge cu indignare atacurile sistematice împotriva ortodoxiei, atacuri cari nu cruță nici prestigiul arhierilor. Acestei acțiuni a catolicismului pe care o considerăm primejdioasă nu numai ortodoxiei, ci și însuși sta-

tului român, F. O. R.-ul îi opune hotărârea sa neștrămutată de a păstra neatins drepturile bisericii dominante.

În special ne umple de revoltă românească faptul că la ultimul congres al Agr-ului ținut la Lugoj, sub președinția unui ministru activ s'au putut aduce hotărâri, cari sunt în flagrantă contradicție cu constituția și cu dispozițiile pozitive din legile țării. Astfel respingem tentativa de a reduce rolul și însemnătatea Bisericii noastre dominante cu prilejul manifestațiilor cu caracter național și al festivităților oficiale; ca și încercarea de a acapara pe seama catolicismului românesc și unguresc deopotrivă, fonduri aparținătoare în mod legal exclusiv statului român, ca succesor de drept al fostului stat ungar;

9. Cerem ca așa zisul acord încheiat la Roma în 30 Mai 1932 cu Vaticanul, acord prin care s'a încercat, în mod subversiv, să se legisereze o instituție maghiară anticanonică, ilegală și primejdioasă statului român, să fie declarat nul și neavenit, fie printr'un act de guvernământ, fie prin votul parlamentului, fie prin justiție, pentru ca astfel statul român și universitatea din Cluj să intre în posesia averilor deținute în mod

illegal, de statusul romano-catolic ardelean, averi în mare parte de origine ortodoxă.

Comitetul de direcție al forului va lua toate măsurile pentru ca această hotărâre să fie dusă la îndeplinire cu toate mijloacele în timpul cel mai scurt;

10. Congresul aduce omagii de devotament către Rege și Dinastia ortodoxă și mărturisește deplina solidaritate a mișcărilor cu acțiunea I. P. S. S. ierarhi și cu clerul întregii noastre Biserici ortodoxe.

Această moțiune de-o gravă și excepțională importanță națională — a fost votată în mijlocul unui entuziasm covârșitor.

*

P. Sf. Sa Dr. Gh. Comșa, episcopul Aradului, propune ca anul viitor congresul F.O.R.-ului să se țină la Arad, ceea ce președintele și asistența admit.

Congresul se încheie.

Întreaga asistență cântând în cor împreună cu I. P. S. Sa mitropolit Nicolae și înalții ierarhi: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați căci cu noi este Dumnezeu“, este impresionant.

*

La ora 3 d. a., congresiștii au făcut un pelerinaj la mormântul mitropolitului Andrei Șaguna, la Râșinari, unde s'a servit un parastas de pomenire de către I. P. S. S. Ierarhi și s'au rostit cuvântări duioase.

Delegații comercianților și meseriașilor români la P. Sf. Episcop Nicolae.

Săptămâna trecută membrii Comitetului centralei Reuniunilor de meseriași și comercianți români din Ardeal și Banat — s'au prezentat în audiență la P. S. nostru Episcop Nicolae, spre a-i aduce omagiile și a-i cere sprijin în satisfacerea justelor și numeroaselor doleanțe ce le au Reuniunile,

După cuvântarea președintelui dl Dr. A. Rațiu, răspunde P. Sf. Episcop Nicolae, spunând următoarele:

„Sunt foarte mulțumitor de cinstea ce mi-ați făcut alegându-mă Patron al Reuniunii din Cluj, și Președinte de onoare al Centralei Reuniunilor și vă felicit pentru înțeleapta idee, de a vă strânge rândurile într'o centrală puternică. Pentru ca să înțelegeți mai bine, cât m'a preocupat chestiunea meseriașilor români, vă rog să ascultați următorul caz. Acum vre-o 50 de ani, fiind învățator tânăr în Săliște, am fost rugat de pieptenarii — vre-o 30 la număr — din comuna Galeș, să-i organizez în Reuniune. Se înțelege, le-am împlinit cu plăcere rugăminta, le-am făcut și înregistrat statutele, i-am constituit, alegându-mă pe mine președinte al Reuniunii. Colegii și alții cărturari din Săliște, mă luau în batjocură, numindu-mă președintele pieptenarilor din Galeș. Eu însă mi-am văzut de lucru. Le-am procurat oamenilor sârmă pentru pieptenei direct dela o fabrică din Viena, cu preț foarte a-

vantajos — s'a sporit și producția și câștigul, căci am avut grijă ca să le aranjez și desfacerea mărfii.

Cât timp am condus această Reuniune, oamenii și-au câștigat bani frumoși, mergându-le mai bine ca oierilor, și-au crescut și instruit la școli copiii. Cu un cuvânt au progresează. Alt caz. Casa Reuniunii din Sibiu, din Str. Bruckenthal Nr. 1, este cumpărată de mine, cu banii Consistorului, și apoi plătită pe rând cu stăruința răposatului Victor Tordășianu. După ce am ajuns vicarul Episcopiei din Cluj, am adus aici, mulți cunoscuți mărgineni — dar spre regretul meu — nu le-am putut obține loca-luri corespunzătoare, și nici brevete, așa că oamenii au fost nevoiți să se înapoieze.

Vă asigur de tot concursul meu și pe mai departe atât moral, cât și material. Mă înscriu membru fondator al Reuniunii D-voastră, obligându-mă să plătesc taxa statutară, ba poate și mai mult. Căutați să vă sporiți fondurile înscriind membri fondatori“.

Delegația a plecat adânc impresionată de cele auzite, cari le-a desvelit o latură puțin cunoscută a personalității P. Sf. nostru Episcop.

**Abonați și răspândiți
„VIAȚA ILUSTRATĂ“**

INFORMAȚIUNI

Aniversarea zilei de naștere a M. S. Regina Maria la Cluj. Luni 29 l. c. fiind ziua nașterii M. S. Reginei Maria a României în orașul nostru a fost sărbătorită cu un deosebit fast. La orele 10 a. m. în Catedrala ortodoxă s'a oficiat un Te-Deum la care au asistat reprezentanții tuturor autorităților civile și militare ale orașului, în frunte cu P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan, dl primar al orașului Dr. Nic. Drăgan, dl general al corpului VI armată, și un număr mare de ofițeri superiori din toate unitățile corpului VI armată.

După oficierea serviciului divin dl Ioan Goron, preotul Catedralei, a rostit o avântată predică ocazională. Apoi autoritățile au primit defilarea companiei de onoare.

Hirotesire și hirotoniri. În ziua sf. Mucenic Dimitrie sub decursul sfintei liturghii a fost hirotesit întru protoiereu Părintele Vasile Șpan, ales și numit protopop al tractului Lupșa — iar în zilele anterioare au fost hirotoniți absolvenții Academiei noastre teologice, de preoți și duhovnici: Aurel Nicoara, pentru parohia Rîșca-de-munte, tractul Huedin, Vasile Delean, pentru parohia Costeni, tractul Lăpușului și Dumitru Purdea, pentru Poenile-Reteagului.

Să fie într'un ceas bun.

Pentru oficiile protopopești și parohiale. Birourile administrative ale Eparhiei fiind instalate acum în noul palat episcopesc din Piața Cuza-Vodă Nr. 3, toată corespondența oficiilor bisericesti va fi adresată aici, și nu în Str. Iuliu Maniu Nr. 36.

Dela Academia teologică. Se aduce la cunoștință aceloră dintre foștii studenți ai Academiei, cari vor să publice ceva în cartea comemorativă ce apare la 6 Dec. a. c., să trimită materialul până cel târziu 10 Noemvrie pe adresa Rectoratului. Preoții cari încă n'au făcut prenotările pentru această istorică și memorabilă carte, o mai pot face printr'o adresă tot la Rectorat.

UN APEL CĂTRE MUNICIPIUL CLUJ. Este unanim recunoscut, că astăzi centrul orașului nostru îl constituie Piața Cuza-Vodă, cu admirabilele ei monumente de artă, create prin munca și inteligența românească. Totuși estetica lor este întunecată de micul și urtutul imobil de lângă noul palat episcopal. Rugăm pe distinsul primar, dl prof. N. Drăganu, eminent înțelegător al problemelor urbanistice să înlăture cât mai repede această hrubă anti-quată.

Dl Valeriu Pop... „des-minte“. Președintele Agru-lui catolic, speriat de replica gravă și masivă a ortodoxiei naționale

dela grandioasa manifestație din Sibiu, cum și de revelațiile senzaționale împotriva d-sale — se grăbește să tăgăduiască totul pe calea ziarelor.

Cunoaștem sistemul, doar l-au stigmatizat pre cum merită. Insultele dela Lugoj au avut mii de martori; oficioasele uniata le-au reprodus cu mare gaudiu. Atunci, de unde curajul negațiunii? De sigur, din acelaș arsenal al urilor implacabile, ce fierb în cazanul catolicismului, contra Statului ortodox.

Toată Biserica națională și-a strigat la Sibiu revolta ei nestăpânită față de asemenea acte intolerabile. Și consecința nu poate fi decât una singură: delicenții la penitență.

AVIZ. Căminul preotesc aranjat pentru adăpostirea preoților, cari vin în afaceri oficiale la Cluj, este instalat în aripa stângă a Palatului episcopesc din Cuza Vodă 3, — cu tot confortul necesar — și pus sub îngrijirea diaconului catedralei Anatolie Scurtu.

Catedrală uniata în Capitală? Știam de mult, că uniții vor să aibă o catedrală în București. O justifică numărul lor acolo, unde aveau o biserică în str. Polonă? Nicidcum; sunt prea puțini pentru asemenea construcție pretențioasă. Atunci? — Scopuri pur prozelitiste. Pescuire în turbure. Și evident, în contul ortodoxiei. Guvernele uniata le-au venit în ajutor, dându-le bani și unul din cele mai frumoase terenuri pe cheiul Dâmboviței. S'a protestat atunci, dar să vede prea slab. Căci preparativele mergeau înainte, tănuite, dar perseverente. Și pe când Agru la Lugoj, cerea cu insistență catedrala din capitală, a doua zi monsegniorul Valeri, nunțul papal — spre surprinderea noastră — sfinția piatra de temelie a Catedralei, înconjurat de Clarissimi și o serie de mireni, foști ortodocși în România mică, dar azi declarați uniati get-beget. Și când ne gândim ce țipete și prigoane au fost la Blaj, când Mitropolitul Sibiului anunță anii trecuți zidirea unei bisericuțe ortodoxe acolo! Iată faptele! Ele ne arată limpede atitudinea noastră de mâine.

Ungurii la Geneva. Vecinii noștri, constatând prin faimosul articol scris de contele Ștefan Bethlen, că politica revizionistă în străinătate a dat faliment, s'au hotărât să schimbe tactica. Ei abordează acum situația minoritarilor din statele succesoriale, declarând că numai un tratament civilizat al lor va putea menține pacea în Europa. Astfel primul delegat al Ungariei, la Societatea Națunilor, dl Eckhardt Tibor a și adus în discuție chestiunea atacând statele Micii Înțelegeri. S'a încins o discuție aprinsă în care, reprezentanții României, Ceho-

slovaciei și Iugoslaviei, N. Antoniadu, Beneș și Jeftici au respins cu succes acuzațiunile maghiare, denunțând scopul lor subversiv. Franța și Italia s'au raliat la concluziile Micii Înțelegeri.

Episcop gr.-catolic asasinat. O feroasă crimă întâmplată în condițiuni misterioase neliniștește opinia publică a capitalei letone. Este vorba de asasinarea episcopului greco-catolic, Iohan Hommer, găsit mort în locuința sa dela Waldpark din apropiere de Riga.

Pentru a șterge urmele crimei, asasinii au încercat să dea foc castelului episcopal, dar pompierii chemați în grabă, au reușit să stingă focul. Într'una din camere s'a găsit cadavrul episcopului acoperit cu pae și stropit cu petrol.

Bănuelile poliției cad asupra mai multor preoți certați cu episcopul și împotriva căror trebuia să se deschidă în cursul săptămânii acțiune publică pentru anume nereguli.

Episcopi catolici arestați în Germania. Acțiunea lui Hitler pentru creiarea unei biserici oficiale naționale a Reichului, întâmpină opoziția categorică a Bisericii romano-catolice. Conflictul a luat proporții atât de serioase, încât zilele trecute s'a ajuns la arestarea episcopului Weiser din Bavaria și a vre-o 40 preoți. Alți episcopi au fost demisi din funcțiunile lor.

Cauza principală a acestei situațiuni este împotrivirea Bisericii catolice de a accepta ideologia lui Hitler, în sensul unui naționalism integral al Germaniei. Iată unde duce caracterul internațional al catolicismului. Se vor trage învățături și la noi în țară, unde papiștii subminează Biserica neamului?

Finețe greco-catolice. „Vestitorul“, organ al eparhiei unite de Oradea, dă în numărul cel mai proaspăt dela 1 l. c. o informație scurtă, care totuși abundă în epitete subțiri și spirituale, ca acestea: „ortodoxia elino-slavo-bizantină“, „ortodoxia foțiană“, „ciuhandescul consilier-misionar dela Arad“, „vajnicul atlet al ortodoxiei bizantine“, cărți defăimătoare și otrăvitoare de suflete, consilieri ortodocși ghiftuiți cu câte două trei salarii“ etc. Admirati aceste mostre ale civilizației, și plecați steagul. Căci „din prisosința inimii grăiește gura lor“...

Încăerare între catolici și armată. În localitatea Tanhuedo din Mexico, s'a produs o încăerare sângeroasă între catolici și armată. Au căzut morți câțiva soldați și 7 civili, precum și numeroși răniți de ambele părți.

Guvernul a dat un comunicat, în care arată că trupele guvernamentale au fost atacate de catolici din ascunzișuri.

Duminecă, 4 Noemvrie, făcându-se pomenirea dragului și neuitatului nostru

Gheorghe Bogdan-Duică

rugăm rudele, prietenii și pe cei ce l-au iubit, să ia parte la parastasul ce se va oficia în Catedrala ortodoxă din Sibiu precum și la Cimitirul Central.

POSTA REDACȚIEI

Pr. Z. F. prot. B. Conferința interesantă, dar prea lungă pentru gazetă. Voținem la dispoziție.

Un fiu al Bisericii. Articole trimise anonim nu publicăm.

Dr. N. S. în Lugoj. Înțelegem toată revolta Bănățenilor pe urma provocațiilor papiste. Acelaș sentiment stăpânește pretutindeni. El duce fatal la marea reacțiune ortodoxă de mâine. Nu ne indoim de loc, că și de astădată Bănatul va fi „fruncea“.

N. C. în Sibiu. Am citit și noi cele două articole „Pupăza“ din „România Nouă“ și „Bronzul“ din revista „Parlamentul“, cari fac portretul penibil al președintelui agrist. O epidermă sensibilă ar ști să intre în obscuritate, repede și fără proteste. Se pare însă, că „bronzul“ ministerial e din altă stofă. Și atunci, opinia publică trebuie să-i facă onoruri „corespunzătoare“.

Nr. 518—1934 prot. (22) 1—2

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II. Fărău, protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat conform pregătirii.

2. Casă parohială bună, supraedificii economice și grădină 1200 st.

3. Sesiune parohială 17 jug. pământ arabil bun.

4. Stola îndatinată.

Concurenții își vor înainta cererea cu documentele prescrise oficiului nostru protopopesc în termenul fixat și cu prealabila noastră autorizație se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor avea să prezinte și act de învoire dela P. S. S. Episcopul nostru, fără care act nu vor fi admiși în candidare.

Luduș, la 25 Octomvrie 1934.

În înțelegere cu consiliul parohial din Fărău.

R. Popa, protopop.

Nr. 94—1934. (21) 1—1

Publicație de licitație.

Parohia din Mănăsturul-român vinde prin licitație în ziua de 4 Noemvrie 1934: 1100 buc. arbori de molid, donați de comuna politică pentru edificarea bisericii, cu prețul de strigare 135.410 Lei sumă oferită și garantată de Dreve Ioan și soții în baza contestației făcută la prima licitație.

1. Licitația se va ținea în școala primară de stat.

2. Licitanții vor depune un vadiu de 10% — iar costul arborilor va fi achitat imediat după licitație.

3. Pentru ofertant licitația este obligatorie imediat când se și dresează procesul verbal, iar parohia își rezervă drept de pronunțare 2 zile și rezerva de aprobare din partea forurilor noastre competente.

Mănăsturul-român, la 28 Octomvrie 1934.

Vasile Roșescu. Ioan Urs,
paroh. episcop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.